

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om certifiering och angivande av elens ursprung samt till lag om ändring av 9 och 14 § elmarknadslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en lag om certifiering och angivande av elens ursprung. Genom lagen skapas ett system med ursprungsgarantier för el, med vars hjälp elproducenterna vid behov kan certifiera produktionssättet samt energikällorna för den el de producerar. Genom förordning av statsrådet anges vilka produktionssätt och energikällor för el som omfattas av systemet med ursprungsgarantier. Ursprungsgarantier beviljas i första hand för el som producerats från förnybara energikällor. Systemet kan senare utvidgas även till andra energikällor och produktionssätt. Den stamnätsinnehavare som ålagts systemansvar är den som beviljar ursprungsgarantierna. Ett godkänt bedömningsorgan bör certifiera kraftverkets produktionssätt och energikällor innan beviljandet av ursprungsgarantier inleds. Energi-marknadsverket svarar för godkännandet av bedömningsorgan som certifierar kraftverk samt för de tillsynsuppgifter som systemet med ursprungsgarantier förutsätter.

Elförsäljarna bör i elfakturor och reklam till elförbrukarna lämna uppgifter om energikällorna för den el de säljer samt om vissa miljökonsekvenser av dem. De uppgifter som skall lämnas ut är uppgifter om vilka energi-

källor som använts till produktionen av den el som såldes under föregående år samt en hänvisning till offentliga informationskällor med uppgifter om koldioxidutsläpp och radioaktivt avfall från energikällorna.

I propositionen ingår dessutom ett förslag till ändring av 9 och 14 § elmarknadslagen. Genom förslaget preciseras bestämmelserna om prissättningen av elnätstjänster så att det av bestämmelserna entydigt framgår att fördelarna med en anslutning till ett kraftverksnät bör beaktas i nättinnehavarnas anslutnings- och överföringsavgifter.

Genom propositionen verkställs bestämmelserna om ursprungsgarantier och nättillträde i direktivet om främjande av el producerad från förnybara energikällor samt bestämmelserna om angivandet av elens ursprung i det nya direktivet om den inre marknaden för el.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 27 oktober 2003 eller, om behandlingen av propositionen då fortfarande pågår, så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst. Skyldigheten att ange elens ursprung tillämpas dock på fakturor och reklam som sänds till elförbrukarna den 1 juli 2004 eller därefter.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL.....	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Nuläge.....	4
1.1. Lagstiftning och praxis.....	4
1.1.1. Certifiering av elens ursprung.....	4
1.1.2. Angivande av elens ursprung	5
1.1.3. Tillträde till elnät för el som producerats från förnybara energikällor....	5
1.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet	5
1.2.1. Europeiska unionen.....	5
RES-E-direktivet	5
Det nya direktivet om den inre marknaden för el.....	6
Förslag till CHP-direktiv.....	6
1.2.2. Planer och lösningar i vissa länder	6
Sverige.....	6
Österrike	7
EU:s övriga medlemsstater	7
1.3. Bedömning av nuläget	8
1.3.1. Certifiering av elens ursprung.....	8
1.3.2. Angivande av elens ursprung	8
1.3.3. Tillträde till elnät för el som producerats från förnybara energikällor....	8
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	9
2.1. Målen och sätten att uppnå dem	9
2.2. De viktigaste förslagen.....	9
2.2.1. Certifiering av elens ursprung.....	9
2.2.2. Angivande av elens ursprung	11
2.2.3. Tillträde till elnät för el som producerats från förnybara energikällor... 	11
3. Propositionens verkningar	11
3.1. Ekonomiska verkningar.....	11
3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	12
3.3. Miljökonsekvenser	12
3.4. Verkningar för elförbrukarna.....	12
4. Beredningen av propositionen	12
4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	12
4.2. Remissutlåtanden.....	13
4.2.1. Utlåtanden om rapporten om metoder för främjande av el som producerats från förnybara energikällor.....	13
4.2.2. Utlåtanden om utkastet till regeringens proposition.....	13
5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	14
5.1. Samband med internationella fördrag och förpliktelser.....	14
DETALJMOTIVERING	15

1. Lagförslag	15
1.1. Lag om certifiering och angivande av elens ursprung.....	15
1 kap. Allmänna bestämmelser	15
2 kap. Certifiering av elens ursprung.....	15
3 kap. Angivande av elens ursprung.....	18
4 kap. Kompletterande bestämmelser och ikraftträdande	19
1.2. Lag om ändring av 9 och 14 § elmarknadslagen	21
2. Närmare bestämmelser	21
3. Ikraftträdande	22
LAGFÖRSLAGEN.....	23
Lag om certifiering och angivande av elens ursprung	23
Lag om ändring av 9 och 14 § elmarknadslagen	27
PARALLELLTEXTER	28
Lag om ändring av 9 och 14 § elmarknadslagen	28

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

1.1.1. *Certifiering av elens ursprung*

I Finland finns för närvarande inget lagstadgat garantisystem för elens ursprung. Elförsäljarna har vid behov kunnat certificera ursprunget till den el de säljer bl.a. med hjälp av Finlands naturskyddsförbund rf:s märke "Sälen rekommenderar grön energi" eller med hjälp av det europeiska RECS-certifikatsystemet.

Finlands naturskyddsförbund har sedan 1998 beviljat energiproduktion som uppfyller förbundets kriterier märket "Sälen rekommenderar grön energi". Energiproducenterna ansöker om märket, som beviljas av förbundets energiråd. Producentbolagen betalar för användningen av märket enligt den produktion som uppfyller kriterierna. Också elåterförsäljarna betalar för användningen av märket i sin reklam. Avgiften baserar sig på mängden köpt ekoenergi. Naturskyddsförbundets kriterier för denna s.k. Säl-el förutsätter att elen produceras från förnybara energikällor, som enligt klassificeringen är solenergi, vindkraft och biomassa samt vattenkraft som tagits i bruk före 1996. De nuvarande grunderna för beviljande är i kraft fram till utgången av 2003 och kommer därefter att skärpas. Motsvarande märkningssystem är i bruk också i Norge, Sverige och Danmark. Dessutom är ett miljömärkningssystem för el av liknande typ i bruk också i vissa andra europeiska länder, såsom Tyskland och Schweiz. Ett företag som producerar Säl-el och hör till Naturskyddsförbundets system är skyldigt att lämna uppgifter och rapporter om sin konsumentupplysning och miljöverksamhet till Finlands naturskyddsförbund. Företaget måste dessutom ansluta

sig till det energisparavtalssystem som handels- och industriministeriet skapat. Leveranserna av den miljömärkta Säl-elen övervakas genom årliga inspektioner som utförs av en auktoriserad revisor. Vid inspektionerna utreds om den mängd energi som produceras på ett sätt som uppfyller villkoren och matas in i nätet motsvarar den energimängd som sålts som miljömärkt. Finlands naturskyddsförbund följer också bolagens marknadsföring av miljömärkt energi.

Det europeiska systemet för ursprungsintyg, dvs. certifikat för förnybar energi RECS (Renewable Energy Certificate System) togs i bruk 1999. För närvarande är drygt 80 europeiska elproducenter, försäljare och slutanvändare, däribland 17 finländska parter, medlemmar i systemet. Målet för försöksskedet var att få erfarenheter av den internationella handeln med gröna certifikat samt att harmonisera nationella certifikatprojekt. Efter försöksskedet har RECS blivit ett frivilligt system där man handlar med certifikat som garanterar elens förnybara ursprung. Annan elproduktion än sådan som baserar sig på fossil energi och kärnenergi godkänns också i systemet. RECS-certifikatet innehåller information om tidpunkten för när certifikatet beviljats, elproduktionsanläggningen, dess installerade effekt och produktionsform samt offentliga stöd till anläggningen. Certifikatet beviljas inte om produktionen beviljats något annat certifikat eller fysisk el annars säljs som s.k. grön el. Den som nationellt beviljar bevisen svarar för att RECS-certifikat beviljas och registreras. Bevisen beviljas i allmänhet av den nationella systemansvariga stamnätsinnehavaren eller en myndighet som inte själv får idka handel med certifikat. I Finland beviljas bevis av stamnätsinnehavaren Fingrid Oyj, som ålagts systemansvar. De nationella instanser som beviljar bevis i anslutning till RECS-projektet har grundat en

separat organisation som för sin del svarar för arbetet med att utveckla systemet. Projektets stadgar har fastställts i RECS-systemets grunddokument som beretts av organisationen.

1.1.2. *Angivande av elens ursprung*

I Finland finns för närvarande ingen lagstiftning som förpliktar elförsäljare att i marknadsföringen av el uppge energikällorna för elanskaffningen eller dess miljökonsekvenser. I praktiken sprider flera elförsäljare information om sin elanskaffning och dess miljökonsekvenser via Internet och sin årsredovisning. Många bolag publicerar också en separat miljörapport.

1.1.3. *Tillträde till elnät för el som producerats från förnybara energikällor*

I Finland finns bestämmelser om nättillträde i 3 kap. elmarknadslagen (386/1995). I 9 § 1 mom. föreskrivs att nättinnehavaren skall underhålla, driva och utveckla sitt elnät samt förbindelser till andra nät enligt kundernas rimliga behov och för sin del trygga kundernas tillgång på el av tillräckligt god kvalitet (nätutvecklingsskyldighet). Enligt 2 mom. skall nättinnehavaren på begäran och mot skälig ersättning till sitt nät ansluta driftsställen och elproduktionsinrättningar inom sitt verksamhetsområde som uppfyller de tekniska kraven (anslutningsskyldighet). Enligt 10 § skall nättinnehavaren mot skälig ersättning sälja elöverföringstjänster till dem som behöver sådana inom gränserna för nätet (överföringskapacitet (överföringsskyldighet)).

Enligt 12 § elmarknadslagen skall nättinnehavaren offentliggöra de allmänna försäljningsvillkoren och försäljningspriserna för sina nättjänster samt grunderna för hur de fastställs. Enligt 14 § 1 mom. skall försäljningspriserna och försäljningsvillkoren för nättjänsterna samt grunderna för hur de fastställs vara objektiva och icke-diskriminerande för alla nätanvändare. Undantag från dem får göras endast av särskilda skäl. Enligt 3 mom. får det i prissättningen av nättjänsterna inte finnas ogrundade villkor eller be-

gränsningar eller sådana som uppenbarligen begränsar konkurrensen inom elhandeln. I den skall dock beaktas de villkor som elsystemets funktionsduglighet och effektivitet kräver.

1.2. **Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet**

1.2.1. *Europeiska unionen*

RES-E-direktivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/77/EG av den 27 oktober 2001 om främjande av el producerad från förnybara energikällor på den inre marknaden för el (nedan RES-E-direktivet) förutsätter att ett ursprungsgarantisystem för el verkställs. Enligt artikel 5 skall medlemsstaterna skapa ett system där ursprungsgaranti för elproduktion från förnybara energikällor utfärdas på begäran. Ursprungsgarantin utfärdas av ett organ som utsetts av medlemsstaten och som är oberoende i förhållande till producenter och distributörer. I ursprungsgarantin bör ingå uppgifter om från vilken energikälla elen producerats, var och när den producerats och, när det gäller vattenkraftverk, installerad effekt. Ursprungsgarantin skall dessutom visa att elen har producerats från de förnybara energikällor som nämns i direktiven.

I RES-E-direktivet bestäms också om tillträde till elnät för el som producerats från förnybara energikällor. Medlemsstaterna skall säkerställa att överförings- och distributionsnätoperatörerna garanterar överföringen av el som producerats med förnybar energi. Medlemsstaterna kan också bestämma att nätoperatörerna skall prioritera el producerad från förnybara energikällor. Nätoperatörerna skall utarbeta och offentliggöra regler för fördelningen av kostnaderna för tekniska anpassningar, t.ex. nätanslutningar och nätförstärkningar, som behövs för att ansluta producenter av förnybar el till nätet. Reglerna skall vara objektiva, öppna och icke-diskriminerande samt beakta alla kostnader och fördelar som är förknippade med anslutningen till den aktuella producentens nät. Medlemsstaterna kan vid behov kräva att nätoperatörerna helt eller delvis betalar ovan

nämnda kostnader.

Nätoperatörerna skall erbjuda den som önskar en ny anslutning en detaljerad uppskattning av kostnaderna för anslutningen och medlemsstaterna kan tillåta sådana som producerar förnybar el att lämna en anbudsbegäran rörande anslutningsarbetet. Nätoperatörerna skall utarbeta och offentliggöra regler för fördelningen av kostnaderna för systeminstallationer, t.ex. nätanslutningar och nätförstärkningar för att kostnaderna skall kunna fördelas mellan alla de producenter som gynnas av installationerna. Systemet skall vara objektivt, öppet och icke-diskriminerande och beakta de fördelar som anslutningarna medför såväl för de ursprungligen anslutna producenterna som de senare anslutna producenterna. Överförings- och distributionsavgifter får inte diskriminera förnybar el, i synnerhet inte el som producerats i glesbygdsområden. I avgifter för överföring och distribution av el från förnybara energikällor skall beaktas kostnadsfördelarna med anslutningen av anläggningen till nätet.

Det nya direktivet om den inre marknaden för el

Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92/EG (nedan det nya direktivet om den inre marknaden för el) förutsätter att medlemsstaterna skall säkerställa att elleverantörerna i fakturorna eller bilagor till dem och i reklam som riktar sig till slutförbrukarna anger de olika energikällornas andelar av den sålda elen. De skall dessutom innehålla åtminstone en hänvisning till offentliga referenskällor med information om miljökonsekvenserna av energikällorna för den el som elförsäljaren sålde under föregående kalenderår, åtminstone om koldioxidutsläpp och radioaktivt avfall.

Förslag till CHP-direktiv

I kommissionens förslag den 22 juli 2002 till Europaparlamentets och rådets direktiv om främjande av kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme på den inre marknaden för energi [KOM(2002) 415 slut-

lig; nedan förslaget till CHP-direktiv] ingår en förpliktelse enligt vilken medlemsstaterna inom två år efter det att direktivet har trätt i kraft skall se till att ursprungsgaranti på begäran kan utfärdas för el som baserar sig på en kombinerad produktion av el och värme. I ursprungsgarantin bör ingå uppgifter om vilken bränslekälla som använts vid produktionen, produktionsdatum och -plats samt hur den producerade värmen skall användas. Ursprungsgarantin skall också innehålla uppgifter om de nationella referensvärden som använts för att definiera en effektiv samproduktion. Förslaget till CHP-direktiv innehåller också bestämmelser om säkerställande av tillträde till elnät för el som grundar sig på en kombinerad produktion av el och värme.

I rådets arbetsgruppsbehandling har ursprungsgarantiförfarandena i förslaget ändrats så att ursprungsgaranti beviljas endast för el som kommer från en effektiv samproduktion av el och värme och att beräkningen av mängden producerad el bygger på harmoniserade referensvärden. Europeiska kommissionen har den 23 juli 2003 avgett ett ändrat förslag i ärendet [KOM (2003) 416 slutlig]. Behandlingen av direktivförslaget fortsätter i rådet och parlamentet hösten 2003 och förslaget torde antas senast i början av 2004.

1.2.2. Planer och lösningar i vissa länder

Sverige

I Sverige har förpliktelserna rörande ursprungsgarantierna i RES-E-direktivet verkställts genom lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el (2003:437). Lagen träder i kraft den 1 oktober 2003. Lagen ger producenter av förnybar el rätt att få ursprungsgaranti för el som de producerar från förnybara energikällor. Ursprungsgarantin är ett bevis över att en viss mängd el som producerats från förnybara energikällor har producerats vid en viss produktionsanläggning inom en viss tidsperiod. Berättigade att få ursprungsgaranti är 1) innehavare av ett kraftverk, vars energikälla är vindkraft, solenergi, våg- eller jordvärmeenergi eller en kombination av dessa och som har rätt att få ett elcertifikat enligt lagen om elcertifikat (2003:113)

för denna produktion, 2) innehavare av vattenkraftverk samt 3) innehavare av kraftverk där el produceras med biobränsle. Med biobränsle avses i lagen bränsle, som är framställt av biomassa samt avfallsgas, gas från avloppsreningsverk och biogas.

Stamnätsmyndigheten Affärsverket Svenska Kraftnät, som ålagts systemansvar, beviljar ursprungsgarantier och statens energiverk är tillsynsmyndighet. Energiverkets tillsynsbehörighet utsträcker sig inte till Svenska Kraftnät som är i myndighetsställning.

I Sverige infördes den 1 maj 2003 ett system som strävar efter att främja el som producerats från förnybara energikällor. Systemet baserar sig på ursprungsbevis, dvs. certifikat (Lag om elcertifikat). Direkta investeringsstöd och skattestöd minskas gradvis och avsikten är att de helt skall slopas efter 2008. Enligt lagen är elanvändaren skyldig att skaffa en viss mängd certifikat i förhållande till sin elförbrukning. Lagen om elcertifikat ansluter sig för sin del till verkställigheten av RES-E-direktivet i Sverige och är en procedurmässig grund också för lagen om ursprungsgarantier för förnybar energi.

Sverige har tills vidare inte verkställt skyldigheterna att ange elens ursprung som ingår i det nya direktivet om den inre marknaden för el.

Österrike

I Österrike har de skyldigheter i fråga om ursprungsgarantier som ingår i RES-E-direktivet verkställts genom lagen om grön el [Bundesgesetz, mit dem Neuregelungen auf dem Gebiet der Elektrizitätserzeugung aus erneuerbaren Energieträgern und auf dem Gebiet der Kraft-Wärme-Kopplung erlassen werden (Ökostromgesetz; BGBI I Nr. 149/2002)]. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2003. Lagen ger producenter av förnybar el rätt att få ursprungsgaranti för el som de producerar från förnybara energikällor. Ursprungsgarantin är avsedd som en redovisning för elförsäljare och elförbrukare och systemet med ursprungsgarantier är inte förknippat med några köpskyldigheter eller ekonomiska stödformer för el som producerats från förnybara energikällor. Försöket med köpskyldighet baserad på certifikat som

beviljats småskaliga vattenkraftverk upphävdes när lagen trädde i kraft.

Uppgifter om mängden producerad el, produktionstidpunkt och -plats samt kraftverkets kapacitet och energikällor ingår i ursprungsgarantin. Ursprungsgarantin beviljas av en lokal nätinnehavare. Systemet övervakas av regionala myndigheter som har till uppgift att övervaka kraftverk.

Ett system för angivandet av elens ursprung för elförbrukarna infördes i Österrike samtidigt som lagen om grön el genom en ändring i lagen om energihushållningen och elsystemet. Ändringen infördes stegvis så att energikällorna för den energi som sålts till elförbrukarna sedan den 1 januari 2003 måste uppge antingen för varje produkt särskilt eller för varje försäljare särskilt. Medan detta tillvägagångssätt tillämpas kan elförsäljare sälja el som producerats från förnybara energikällor t.ex. till miljömedvetna konsumenter och el som producerats från andra energikällor t.ex. till prismedvetna industrikunder. Systemet förenhetligas under en övergångsperiod fram till den 1 juli 2004 så att elförsäljare i fortsättningen alltid måste lämna detaljerade uppgifter om energikällorna för varje bolag särskilt.

Elens ursprung meddelas elförbrukarna för det gångna året i samband med den årliga utjämningsräkningen. Meddelandet skall innehålla uppgifter om energikällorna för elen, uppgifter om produktionstidpunkt och -plats samt producentens namn och adress. Uppgifterna skall kunna kontrolleras och elförsäljaren skall låta fastställa dem hos ett ackrediterat bedömningsorgan. Elförsäljare kan dra nytta av ursprungsgarantierna som en redovisning för riktigheten i skyldigheten att ange elens ursprung.

EU:s övriga medlemsstater

Verkställigheten av RES-E-direktivet pågår tills vidare i de flesta av EU:s medlemsstater. På motsvarande sätt håller verkställigheten av det nya direktivet om den inre marknaden för el först nu på att komma igång i medlemsstaterna. Därför finns inga uppgifter att tillgå om de övriga medlemsstaternas lösningar.

1.3. Bedömning av nuläget

1.3.1. Certifiering av elens ursprung

I Finland finns för närvarande inget ursprungsgarantisystem som skulle uppfylla kraven i RES-E-direktivet. Eftersom Finlands naturskyddsförbunds märke ”Sälen rekommenderar grön energi” och RECS-systemet inte som sådana uppfyller kraven i direktivet, måste även ett statsgaranterat ursprungsgarantisystem skapas i Finland. Systemet måste dock inte skapas som ett konkurrerande system utan vid förverkligandet av systemet måste man säkerställa att det är förenligt med de övriga existerande systemen. En statsgaranterad ursprungsgaranti skulle sålunda utgöra ett slags varudeklARATION, vars egenskaper kan kompletteras t.ex. med Finlands naturskyddsförbunds Sälmarke eller företagets eget elproduktmärke. Anslutningen av RECS-systemet till ursprungsgarantin skulle för sin del möjliggöra handel med certifikat för el som producerats från förnybara energikällor i form av separata värdepapper.

1.3.2. Angivande av elens ursprung

Handels- och industriministeriet har gett en förordning om specificering av fakturor på elöverföring och elenergi (836/2000). Förordningen innehåller inga bestämmelser om att energikällorna för elanskaffningen eller deras miljökonsekvenser skall anges. Det finns inte heller författningar om innehållet i elförsäljarnas reklam till dessa delar. Det nya direktivet om den inre marknaden för el förutsätter att bestämmelser utfärdas om att det skall anges vilka energikällor som använts för den el som säljs till förbrukarna samt mängden koldioxidutsläpp och radioaktivt avfall från dem.

1.3.3. Tillträde till elnät för el som producerats från förnybara energikällor

De gällande bestämmelserna i 3 kap. elmarknadslagen garanterar tillträde till nät för el som producerats från förnybara energikällor på det sätt som förutsätts i RES-E-

direktivet. Bestämmelserna lämnar dock delvis rum för tolkning.

Den allmänna skyldigheten enligt artikel 7.1 i direktivet att garantera tillträde till nät för el som producerats från förnybara energikällor förverkligas i Finland genom de utvecklings-, anslutnings- och överföringsskyldigheter som ålagts nätinnehavarna i elmarknadslagen.

I artikel 7.2–5 bestäms om anslutningen till nät som drivs av kraftverk som använder sig av förnybara energikällor samt de systeminstallationer som anslutningen orsakar. I punkt 2 förutsätts att nätinnehavarna skall utarbeta och offentliggöra objektiva, öppna och icke-diskriminerande tekniska krav för nätanslutning av nya elproducenter som använder sig av förnybara energikällor. Vid anslutningen skall särskilt beaktas de kostnader och fördelar som hänger samman med anslutningen. I punkt 4 i artikeln förutsätts att nätinnehavaren skall ge en täckande och detaljerad uppskattning över kostnaderna för anslutningen till de producenter som önskar bli anslutna. Enligt punkt 5 skall nätinnehavarna dessutom utarbeta och offentliggöra regler för hur kostnaderna för systeminstallationer, t.ex. nätanslutningar och nätförstärkningar skall fördelas mellan alla dem som drar nytta av installationerna.

Nätanslutning och nätutveckling är en del av den nättjänst som nätinnehavaren tillhandahåller elproducenterna. Beaktandet av fördelarna med anslutning och nätutveckling ingår i kravet på att prissättningen på nättjänster skall vara skälig. Grunderna för kravet är bl.a. kraven på prissättningens kostnadsansvarighet och öppenhet. Kraven i artikel 7.2–5 i RES-E-direktivet kan därför anses uppfyllda på basis av 9, 12 och 14 § elmarknadslagen. Bestämmelserna bör till dessa delar dock förtydligas för att tolkningen av lagen skall vara entydig. Preciseringsen av lagen behöver inte begränsas enbart till förnybara energikällor, eftersom t.ex. all decentraliserad produktion kan föra med sig liknande fördelar.

Enligt artikel 7.6 skall medlemsstaterna säkerställa att el som producerats från förnybara energikällor inte diskrimineras med överförings- och distributionsavgifter för nätinnehavarna. Vidare skall även avgifterna för

elöverföring och eldistribution motsvara det förhållande mellan kostnader och nytta som de ger upphov till. Kravet på att avgifterna för elöverföring och eldistribution skall vara icke-diskriminerande ingår redan nu i 14 § 1 mom. elmarknadslagen. På motsvarande sätt kan beaktandet av den erhållna nyttan anses ingå i kravet på en skälig prissättning på överföringstjänsterna. Elmarknadslagen måste dock kompletteras när det gäller beaktandet av fördelarna för att lagens innehåll skall vara entydig på denna punkt. Preciseringsen av lagen behöver inte begränsas enbart till förnybara energikällor, eftersom t.ex. all decentraliserad produktion kan föra med sig liknande fördelar.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Målen och sätten att uppnå dem

Genom propositionen verkställs kraven i RES-E-direktivet på ett system med ursprungsgarantier för el och tillträde till nät som drivs av kraftverk som använder sig av förnybara energikällor samt kraven i det nya direktivet om den inre marknaden för el på att elens ursprung skall anges. Det föreslås att ändringen verkställs genom att en lag om certifiering och angivande av elens ursprung stiftas samt genom att vissa bestämmelser i 9 och 14 § elmarknadslagen preciseras. Närmare bestämmelser om ursprungsgarantier för el samt om angivande av elens ursprung föreslås bli utfärdade genom förordning av statsrådet.

Målet för systemet med ursprungsgarantier för el och för bestämmelserna om angivande av elens ursprung är att göra elmarknaden mera öppen genom att tillhandahålla elförbrukarna lättillgänglig och behörig information om energikällorna för el samt om vissa av deras miljökonsekvenser. På det sättet gör systemen det lättare att välja elförsäljare på basis av energikällan för elen. Målet är också att utöka elförbrukarnas kunskaper om elproduktionen och dess miljökonsekvenser samt att främja produktionen av en miljövänligare el. Elförsäljarna kan utnyttja ursprungsgarantin i marknadsföringen av el som producerats från förnybara energikällor till elförbrukarna.

Dessutom kan ursprungsgarantier utnyttjas i certifikathandeln med el som producerats från förnybara energikällor. Det föreslås dock inte att man i samband med detta i Finland skapar ett certifikatsystem som baserar sig på köpskyldigheter eller nya stödformer. Systemet med ursprungsgarantier för el kan dock i fortsättningen vid behov även fungera som grund för eventuella nya stödsystem för förnybara energikällor. Vid sidan av detta kan man uppskatta att många medlemsstater i EU i fortsättningen kommer att förutsätta en officiell ursprungsgaranti av all importerad el som enligt marknadsföringen producerats från förnybara energikällor. Elproducenterna kan i umgänget med elförsäljarna använda ursprungsgarantin som en sådan redovisning som elförsäljarna eventuellt förutsätter för el som de köper till försäljning för att kunna garantera att de uppgifter om energikällorna som uppges för elförbrukarna är korrekta i fråga om de förnybara energikällorna.

Målet för förslagen som gäller nättillträde är att förtydliga elmarknadslagen så att nyttan av anslutningen av kraftverk beaktas i tariffer för elöverföring och -distribution samt anslutning. Målet är dessutom att förbättra offentliggörandet av tekniska regler för anslutning samt att säkerställa att de som ansluter sig får en täckande och tillräckligt detaljerad uppskattning av anslutningskostnaderna från nätinnehavarna. Ändringarna gör tillämpningen av elmarknadslagen klarare till dessa delar.

I förslaget har man också berett sig på de förpliktelser gällande ursprungsgarantier och nättillträde som ingår i det CHP-direktiv som är under beredning.

2.2. De viktigaste förslagen

2.2.1. Certifiering av elens ursprung

I propositionen föreslås ett system för ursprungsgarantier för el som baserar sig på frivillighet och som i fråga om egenskaper uppfyller kravet i RES-E-direktivet på att det ursprung som en medlemsstat garanterar för el som är producerad från förnybara energikällor skall vara korrekt. I förfaringsätten i det föreslagna systemet utnyttjas erfarenheterna från det europeiska RECS-certifikat-

systemet.

Ursprungsgarantin för el bör på elproducentens begäran beviljas för el som producerats från förnybara energikällor. El som producerats från förnybara energikällor definieras på samma sätt som i artikel 2 i RES-E-direktivet. Med el producerad från förnybara källor avses i första hand enbart produktion från förnybara energikällor (vindkraft, sol, jordvärme-, våg- och tidvattenenergi samt vattenkraft, biomassa, avfallsgas, gas från avloppsreningsverk och biogas) samt den andel av produktionen i kraftverk som använder traditionella bränslen som produceras från förnybar energi. Bestämmelser om energikällor som hör till systemet med ursprungsgarantier utfärdas genom förordning av statsrådet, varvid ursprungsgarantin i CHP-direktivet, som är under beredning, kan fogas till systemet genom en förordningsändring.

Ursprungsgaranti kan beviljas antingen för den producerade energimängden (t.ex. ett ursprungsgarantibevis skulle motsvara produktion på en, tio eller hundra megawattimmar och beviset skulle dessutom innehålla en uppgift om produktionstidpunkten) eller för en viss tidsperiod (t.ex. ursprungsgarantibevis för sex månaders eller ett års produktion, varvid beviset dessutom skulle innehålla en uppgift om produktionsmängden under den aktuella tidsperioden).

Om ursprungsgarantibevis beviljas utifrån producerad energimängd, kan ursprungsgarantibevisen i systemet användas vid frivillig certifikathandel. Det närmare innehållet i ursprungsgarantin föreslås bli reglerat genom förordning av statsrådet.

Det system som föreslås förutsätter att ett organ som beviljar ursprungsgarantier utses. En viktig egenskap hos det organ som beviljar ursprungsgarantier är att det inte är part i elhandeln eller handeln med ursprungsgarantier. Det föreslås att beviljandet av ursprungsgarantier skall skötas av stamnätsinnehavaren Fingrid Oyj, som ålagts systemansvar. Den systemansvariga stamnätsinnehavaren är redan från förut den som klarerar elhandeln på riksnivå. I denna egenskap får den systemansvariga stamnätsinnehavaren även sådana mätuppgifter om produktion som anslutits till stamnätet som behövs för beviljandet av ursprungsgarantier. När det

gäller produktion som anslutits till distributionsnät är det möjligt att sända mätuppgifterna till den systemansvariga stamnätsinnehavaren via de datasystem som används vid klareringen av elhandeln. Också i certifikatsystemen i andra länder har uppgiften i regel överlåtit på den systemansvariga stamnätsinnehavaren. Ursprungsgaranti beviljas på elproducentens ansökan, om produktions sättet och energikällorna har certifierats genom försorg av det bedömningsorgan som avses i lagen. Sökanden är dessutom skyldig att förse den som beviljar ursprungsgaranti med de uppgifter som behövs för beviljandet av ursprungsgarantin, t.ex. uppgifter om vilka bränslen som används i flerbränslepannor. Den systemansvariga stamnätsinnehavaren beviljar ursprungsgarantin på basis av mätuppgifter och de uppgifter som den som producerar el uppger. Den som beviljar ursprungsgarantier har inte till uppgift att övervaka om de uppgifter som elproducenten uppger är korrekta, men den bör dock underätta tillsynsmyndigheten om fall där den misstänker att elproducenten lämnat felaktiga uppgifter för att få ursprungsgarantin.

Certifieringen av kraftverkens produktions sätt och de energikällor de använder är till karaktären verksamhet där överensstämmelse med kraven bedöms och därför föreslås att uppgiften ges åt de bedömningsorgan som tillsynsmyndigheten godkänner. I RECS-projektet är det bolaget SFS-Sertifiointi Oy som har svarat för certifieringen av kraftverken. Också den norska parten i RECS-projektet, Det Norske Veritas, är verksam i Finland. Genom att öppna certifieringen av kraftverk för konkurrens kan man säkerställa en kostnadseffektiv verksamhet. För att ursprungsbevisens tillförlitlighet skall kunna säkerställas på ett ändamålsenligt sätt föreslås att krav som garanterar bedömningsorganens oberoende och yrkeskompetens ställs på organen. Förfarandet förutsätter att den myndighet som övervakar systemet har godkänt bedömningsorganen och övervakar deras verksamhet.

En ansvarig myndighet bör anvisas för tillsynen över beviljandet av ursprungsgarantier, certifieringen av organ och andra motsvarande funktioner. Det föreslås att tillsynsmyndighetens uppgifter överlåts på Energimark-

nadsverket, som verkar som tillsynsmyndighet på elmarknaden. Enligt statsrådets principbeslut av den 30 januari 2003 som gäller en organisering av myndighetsåtgärderna inom klimatpolitiken kommer även myndighetsuppgifterna inom utsläppshandeln att överlåtas på Energimarknadsverket. En gemensam myndighetsövervakning med utsläppshandeln är motiverad i synnerhet i det fall att det i framtiden uppstår en gemensam certifikatmarknad inom ramen för Europeiska Unionen. Det föreslås att tillsynsmyndigheten ges de befogenheter och rättigheter att få upplysningar som målen för lagen förutsätter. Tillsynsverksamheten grundar sig på tillsyn i efterskott.

2.2.2. *Angivande av elens ursprung*

Det föreslås att elförsäljare skall åläggas att i elfakturor och reklam till elförbrukarna lämna uppgifter om vilka energikällor som använts för produktionen av den el som sålts under det gångna året i Finland samt vilka koldioxidutsläpp och vilket radioaktivt avfall de orsakat, vilket förutsätts i det nya direktivet om den inre marknaden för el. Försäljarna är dessutom skyldiga att bevara uppgifterna under sex års tid för att det skall vara möjligt att i efterhand fastställa uppgifternas tillförlitlighet, om det uppstår en anledning till det.

Den skyldighet som skall åläggas elförsäljarna gäller försäljningen till slutanvändarna. För att elförsäljaren skall kunna uppfylla sin skyldighet att ange elens ursprung, föreslås det att i lagen skall tas in en bestämmelse som ålägger elproducenten, elimportören samt elförsäljaren att på begäran av elköparen meddela denne de uppgifter som denne behöver för att uppfylla sin skyldighet att ange den köpta elens ursprung.

2.2.3. *Tillträde till elnät för el som producerats från förnybara energikällor*

Det föreslås att 9 § elmarknadslagen som gäller anslutningsskyldighet preciseras så att det i bestämmelsen klart konstateras att anslutningsvillkoren och de tekniska kraven bör vara jämlika och icke-diskriminerande. En

precisering av paragrafen ändrar inte lagens nuvarande innehåll, eftersom de allmänna krav på att nättjänster skall vara jämlika och icke-diskriminerande som ingår i 14 § redan nu tillämpas på anslutningstjänster. Dessutom föreslås att nätinnehavarna åläggs en skyldighet enligt RES-E-direktivet att på begäran ge den som ansluter sig en täckande och detaljerad uppskattning av kostnaderna för anslutningen. Ändringarna gäller anslutning av både eldriftsställen och alla elproduktionsanläggningar.

Det föreslås att 14 § elmarknadslagen, enligt vilken prissättningen av nättjänsterna skall vara skälig, preciseras så att det i bestämmelsen klart konstateras att kostnaderna och fördelarna med anslutningen av en elproduktionsanläggning klart beaktas i prissättningen av nättjänster. Kravet i RES-E-direktivet på att fördelen med en anslutning av ett kraftverk till nätet skall beaktas kan redan nu anses ingå i kravet på en skälig prissättning av nättjänster. Elmarknadslagen måste dock kompletteras när det gäller beaktandet av fördelarna för att lagens innehåll skall vara entydig på denna punkt. Kravet på att fördelarna med en anslutning skall beaktas i prissättningen av nättjänsterna gäller utöver el som producerats från förnybara energikällor dessutom även all annan decentraliserad elproduktion.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Avsikten är att systemet med certifiering av elens ursprung i första hand skall finansieras med avgifter som betalas av de elproducenter som skaffar ursprungsgarantier. Eftersom systemet bygger på frivillighet, orsakar det inga obligatoriska kostnader för elproducenterna. Storleken på de kostnader som orsakas av systemet kommer att bli beroende av antalet ursprungsgarantier som söks. Om antalet ursprungsgarantier som beviljas blir litet, torde det inte löna sig för den systemansvariga stamnätsinnehavaren Fingrid som svarar för beviljandet av dem att skaffa ett särskilt datasystem för uppgiften. Om efterfrågan på ursprungsgarantier däremot visar sig vara tillräcklig, lönar det sig att automatisera arbe-

met med hjälp av ett datasystem. Investering- och driftskostnaderna för ett sådant datasystem rör sig enligt uppskattning omkring 500 000 euro sammanlagt under de tre första åren. Kostnaderna för certifieringen av kraftverk bedöms utifrån erfarenheterna av RECS-projektet röra sig om ungefär 1 000 euro per certifiering. Storleken på kostnaderna varierar dock t.ex. på basis av kraftverkets läge och typ. Konkurrensen mellan ackrediterade bedömningsorgan bedöms i fråga om kostnaderna i anslutning till certifieringen av kraftverk hålla prissättningen skälig. Energimarknadsverket skall på motsvarande sätt ta ut avgifter enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) för sina prestationer som hänför sig till godkännande av bedömningsorgan. De förbättrade kommersiella möjligheterna att utnyttja el som producerats från förnybara energikällor bedöms producera ekonomisk nytta för de elproducenter som drar nytta av dessa energikällor.

Förpliktelserna i anslutning till angivandet av elens ursprung ökar i någon mån elförsäljarnas arbete med fakturering och marknadsföring. De närmare bestämmelser som skall meddelas genom förordning av statsrådet försöker man utarbeta så att elförsäljarna inte förorsakas stora tilläggskostnader till följd av att mängden information som skall ges i samband med faktureringen ökar samt av att ursprungsuppgifter samlas in. En stor del av företagen sprider redan nu information om sin elanskaffning och miljökonsekvenserna av den, vilket gör att man kan bedöma att merkostnaderna av det föreslagna systemet kan hållas skäliga.

De förslag som gäller nättillträde har inga ekonomiska verkningar, eftersom de inte ändrar lagens nuvarande innehåll.

3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Propositionen har verkningar i fråga om organisation och personal främst för Energimarknadsverket som övervakar de nya bestämmelserna och för stamnätsbolaget Fingrid. Energimarknadsverkets arbetsmängd kommer enligt bedömningar att öka med mindre än ett årsverke på grund av de nya

uppgifter som ingår i lagen. De förvaltnings- och övervakningsuppgifter som föreslås för Energimarknadsverket förutsätter inte någon omfattande uppföljning av de företag som skall övervakas eller uppsamling av uppgifter i anslutning därtill.

Den arbetsmängd som uppstår vid stamnätsbolaget Fingrid på grund av beviljandet av ursprungsgarantier kommer att vara beroende utom av antalet beviljade ursprungsgarantier också av om ett separat datasystem anskaffas för skötseln av den nya uppgiften. Verkningarna i fråga om personalen bedöms vara ca ett årsverke i stamnätsbolaget.

3.3. Miljökonsekvenser

Målet för de föreslagna bestämmelserna är att främja marknadstillträdet för el som producerats från förnybara energikällor. På det här sättet har propositionen positiva miljökonsekvenser.

3.4. Verkningar för elförbrukarna

Genom systemen för certifiering och angivande av elens ursprung försöker man förbättra elförbrukarnas möjligheter att få information om elproduktionens miljökonsekvenser samt att underlätta valet av elförsäljare på basis av miljösynpunkter.

4. Beredningen av propositionen

4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Handels- och industriministeriets energiavdelning tillsatte den 29 november 2001 en intern arbetsgrupp med uppgift att utreda och analysera olika handlingsmodeller för främjandet av el som producerats från förnybara energikällor. Arbetsgruppen lämnade sin slutrapport den 15 maj 2002. Arbetsgruppen granskade i sin rapport hur de inhemska stödsystemen fungerar samt stödpraxis och -metoder i vissa andra EU-länder och vilka kopplingar stödandet av förnybara energikällor har till andra energi- och miljöpolitiska åtgärder. Arbetsgruppen bedömde vilka egenskaper olika modeller och variationer av

modellerna har för Finlands förhållanden och hur lämpliga de är. Arbetsgruppen lade också fram ett förslag till ett system med ursprungsgaranti för el samt till de preciseringar som RES-E-direktivet förutsätter i elmarknadslagen.

Handels- och industriministeriet ordnade dessutom i augusti 2003 en remissbehandling om förslagen gällande certifiering och angivande av elens ursprung samt ändring av elmarknadslagen 9 och 14 §.

4.2. Remissutlåtanden

4.2.1. *Utlåtanden om rapporten om metoder för främjande av el som producerats från förnybara energikällor*

Utlåtande om rapporten som lämnades av den arbetsgrupp som utrett metoder för att främja el som producerats från förnybara energikällor gavs av finansministeriet, miljöministeriet, Energimarknadsverket, Konkursverket, Konsumentverket, Energibranschens Centralförbund rf, Finska elenergiförbundet rf, Finlands naturskyddsförbund rf, Teollisuuden ja Työntajain Keskusliitto - Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund ry och stamnätsbolaget Fingrid Oyj samt Fortum Abp.

Nästan alla som gav utlåtande om förslaget till ursprungsgarantier för el understödde förslaget att ursprungsgarantisystemet skall bygga på RECS-projektets grund. Finlands naturskyddsförbund ansåg att definitionen på förnybara energikällor har gjorts enligt alltför lösa kriterier i RES-E-direktivet. Stamnätsbolaget Fingrid uppgav sin beredskap att vara den som beviljar ursprungsgarantier, men anmärkte att certifieringar av kraftverk bör ges i uppdrag åt utomstående bedömningsorgan och att den elproducent som lämnar uppgifter om kraftverkens energikällor bör svara för att uppgifterna är korrekta och att övervakningen av att de är korrekta i sin tur bör ges i uppdrag åt någon myndighet. Energimarknadsverket uppgav sin beredskap att bli den tillsynsmyndighet som behövs i systemet med ursprungsgarantier, men ansåg att behövliga tilläggsresurser bör anvisas verket. Finlands naturskyddsförbund föreslog att till-

synsuppgiften ges i uppdrag åt ett energiverk som inrättas. Energibranschens Centralförbund föreslog att tillsynsuppgiften överläts på tullförvaltningen samt Fortum på handels- och industriministeriet eller tullförvaltningen.

Remissinstanserna understödde allmänt förslagen som gällde främjande av tillträde till elnät för el som producerats från förnybara energikällor. Energimarknadsverket och Konkursverket betonade att förslagen inte får leda till att konkurrensen snedvrids på elmarknaden. Energibranschens Centralförbund ansåg att det inte är nödvändigt att utfärda separata bestämmelser om nätanslutningen av kraftverk som utnyttjar förnybara energikällor och deras nättariffer i elmarknadslagen. Finlands naturskyddsförbund tog upp de stora variationerna i anslutnings- och överföringsavgifter för förnybar och decentraliserad produktion på området för olika distributionsanläggningar och föreslog att handels- och industriministeriet bör fastställa gemensamma principer för avgifterna.

4.2.2. *Utlåtanden om utkastet till regeringens proposition*

Utlåtande om utkastet till regeringens proposition gavs av handels- och industriministeriets handels- och teknologiavdelningar, justitieministeriet, finansministeriet, miljöministeriet, Energimarknadsverket, Konkursverket, Konsumentverket, stamnätsbolaget Fingrid Oyj, Energibranschens Centralförbund rf, Finlands Kommunförbund rf, Finlands naturskyddsförbund rf, Finska elenergiförbundet rf, samt Teollisuuden ja Työntajain Keskusliitto - Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund ry.

Remissgivarna ansåg i allmänhet att det lagstiftningssätt som har valts i utkastet samt de föreslagna bestämmelserna är motiverade. I fråga om bestämmelseförslagen samt motiveringarna till propositionsutkastet föreslogs dock talrika preciseringar, vilka man i mån av möjlighet har försökt beakta i den fortsatta beredningen. Energibranschens Centralförbund föreslog att det skulle redas ut om tillsynen över den föreslagna lagen kunde ges tullmyndigheterna eller handels- och industriministeriet i stället för Energimarknadsverket.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

5.1. Samband med internationella fördrag och förpliktelser

Genom skapandet av ett system för certifiering av elens ursprung och de ändringar som föreslås i 9 och 14 § elmarknadslagen verkställs i nationell lagstiftning förpliktelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/77/EG av den 27 september 2001 om främjande av el producerad från förnybara energikällor på den inre marknaden för el. Förpliktelserna i direktivet skall sättas i kraft nationellt före den 27 oktober 2003. Motsvarande förpliktelser ingår också i kommissionens förslag av den 22 juli 2002 till Europaparlamentets och rådets direktiv om främjande av kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme på den inre marknaden

för energi [KOM(2002) 415 slutlig]. Förslaget är under behandling i Europeiska unionens organ. Målet har varit att de förpliktelser som gäller ursprungsgaranti och nättillträde i förslaget skall beaktas i lagförslaget i den form de har i det ändrade förslag som Europeiska unionens kommission har avgett den 23 juli 2003 [KOM(2003)416 slutlig].

Målet för den föreslagna lagen är dessutom att nationellt verkställa de bestämmelser om minimiskyldigheterna för detaljförsäljare av el gällande angivandet av elens ursprung som ingår i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92/EG. Skyldigheterna ansluter sig till angivandet av elens ursprung i elfakturor och reklam till elförbrukarna. Skyldigheterna i direktivet skall till dessa delar verkställas nationellt före den 1 juli 2004.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om certifiering och angivande av elens ursprung

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Lagens syfte.* Syftet med lagen om certifiering och angivande av elens ursprung är att föreskriva om förfaringssätt i enlighet med vilka en elproducent vid behov kan certifiera ursprunget till den el kraftverket producerar. Elproducenten kan sålunda med hjälp av ursprungsgarantin ange ursprunget till den el kraftverket producerar. Certifieringsmöjligheten är frivillig för elproducenten och gäller särskilt reglerade elproduktionssätt och energikällor. Vid sidan av det föreslagna systemet med ursprungsgaranti för el eller som komplement till det kan också finnas andra certifieringssystem, om de uppstår på kommersiella grunder.

Målet för systemet med certifiering av elens ursprung är att i nationell lagstiftning verkställa Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/77/EG av den 27 september 2001 om främjande av el producerad från förnybara energikällor på den inre marknaden för el. Sådana ursprungsgarantier för el som avses i den föreslagna lagen beviljas i första skedet åtminstone för el som producerats från de förnybara källor som avses i nämnda direktiv. I ett senare skede kan man även ta med andra än förnybara energikällor samt särskilt definierade elproduktionssätt i systemet med ursprungsgarantier för el. De energikällor från vilka el som beviljas ursprungsgarantier i enlighet med denna lag producerats regleras särskilt genom förordning av statsrådet.

Målet för den föreslagna lagen är dessutom att nationellt verkställa bestämmelserna om minimiskyldigheterna för detaljförsäljare av el att ange elens ursprung i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92/EG. Dessa skyldigheter hänförs till angivandet av elens ursprung i elfaktura och reklam till elförbrukarna.

2 kap. Certifiering av elens ursprung

2 §. *Ursprungsgaranti för el.* Ursprungsgarantin för el innehåller alltid information om på vilket sätt och från vilka energikällor elen producerats samt ett omnämnande av produktionstidpunkt och -plats. Dessutom kan det genom förordning av statsrådet bestämmas att ursprungsgarantin för el också bör innehålla närmare uppgifter om på vilket sätt elen producerats och från vilka energikällor. Dessa uppgifter ger vid behov en kompletterande bild av det aktuella produktionssättet eller den aktuella energikällan. Därför kan de tilläggsuppgifter som regleras genom statsrådets förordning variera mellan olika produktionssätt och olika energikällor. Genom förordning av statsrådet bestäms t.ex. att ursprungsgarantin, ifall elen producerats med vattenkraft, bör innehålla en tilläggsuppgift om effekten på det aktuella vattenkraftverket.

Ett särdrag i systemet med ursprungsgarantier för el är att produktionsplatsen för ett elparti som fått ursprungsgaranti med hjälp av garantin kan verifieras särskilt för varje kraftverk. På motsvarande sätt kan man genom ursprungsgarantin bekräfta produktions-tidpunkten för varje elparti som fått ursprungsgaranti. Med hjälp av dessa särdrag i systemet med ursprungsgaranti kan man på så vis vid behov också säkerställa att uppgiften om elens ursprung är korrekt.

Ursprungsgarantier som avses i den föreslagna lagen beviljas för el som producerats på de sätt och från sådana energikällor som regleras genom förordning av statsrådet. Genom statsrådets förordning bestäms i första skedet att ursprungsgarantier för el beviljas för el som producerats från förnybara energikällor. Med el som producerats från förnybara energikällor avses här el som i enlighet med definitionen i RES-E-direktivet producerats från förnybara energikällor.

3 §. *Beviljande av ursprungsgaranti.* Ursprungsgarantier skall enligt bestämmelsen beviljas av den stamnätsinnehavare som ålagts systemansvar. Beviljandet av ursprungsgarantier är en allmän serviceuppgift som förutsätter att den systemansvariga ob-

jektivt och icke-diskriminerande betjänar alla elproducenter som ansöker om ursprungsgarantier. Tjänster bör tillhandahållas elproducenterna på lika grunder och villkoren för dem bör vara rättvisa och icke-diskriminerande.

Den systemansvariga har rätt att ta ut en skälig ersättning för servicen i anslutning till beviljandet av ursprungsgaranti. Med skälig prissättning avses i enlighet med principerna för prissättning i annan energimarknadslagstiftning att prissättningen bör bygga på de kostnader som uppstått och att avkastningen av verksamheten bör vara skälig. En avkastningsnivå som kan anses acceptabel för verksamheten bör återspegla de risker som är typiska för dylik affärsverksamhet. Verksamheten bör även vara inriktad på kostnadseffektivitet, dvs. det får inte vara någon märkbar skillnad mellan prissättningen på tjänsterna och möjligast låga kostnader. En skälig prissättning innebär också att prissättningen skall vara öppen. Därför bör försäljningsvillkoren och -priserna på tjänster som ansluter sig till beviljandet av ursprungsgarantier offentliggöras.

Ursprungsgaranti beviljas kraftverksinnehavaren på dennes begäran. På ansökan av ett bolag som är innehavare av ett andelskraftverk kan ursprungsgaranti också beviljas innehavarna av kraftverksandelar direkt i proportion till deras andelar. I det fallet är det dock kraftverksbolaget som är den sökande och den som utför åtgärder enligt denna lag, inte delägarna.

Förutsättningen för beviljandet av ursprungsgaranti är att elproduktionssättet och energikällorna har certifierats i enlighet med den föreslagna lagen och att sökanden har försett den beviljande instansen med de uppgifter som krävs för att ursprungsgaranti skall kunna beviljas. Avsikten är att beviljandet av ursprungsgarantier skall organiseras på ett så lätt och kostnadseffektivt sätt som möjligt. Därför är den som ansöker om ursprungsgaranti skyldig att visa upp de utredningar som krävs för att ursprungsgaranti skall beviljas. Om sökanden inte uppfyller kriterierna för beviljandet av ursprungsgaranti, kan ursprungsgaranti inte beviljas. Sökanden skall ha rätt att hos den regionala förvaltningsdomstolen söka ändring i ett beslut av den

som beviljar ursprungsgarantier, om sökanden anser att den som beviljar ursprungsgarantier har förvägrat ursprungsgaranti utan grund.

4 §. *Certifiering av kraftverkets produktionssätt och energikällor.* Beviljandet av ursprungsgaranti förutsätter att det bedömningsorgan som befullmäktigats av tillsynsmyndigheten Energimarknadsverket på förhand har certifierat kraftverkets produktionssätt och energikällor. En kraftverksinnehavare som ämnar ansöka om ursprungsgaranti för den el kraftverket producerar beställer själv certifieringen från något av de godkända bedömningsorganen samt betalar en ersättning för certifieringen direkt till bedömningsorganet. Certifieringen gäller under en bestämd tid som föreskrivs genom förordning av statsrådet. Kraftverksinnehavaren är också skyldig att ansöka om ny certifiering i fall de tekniska egenskaperna hos kraftverkets produktionssätt eller energikällor under certifieringens giltighetstid ändras på ett sätt som jämfört med den tidigare certifieringen påverkar eller kan påverka beviljandet av ursprungsgarantier för den el som kraftverket producerar. I sättet att genomföra certifieringen bör de tekniska egenskaperna och energikällorna hos det kraftverk som skall certifieras beaktas. I klara fall, såsom i fråga om vatten- och vindkraftverk, bör certifieringen genomföras med ett enklare och till kostnaderna förmånligare förfarande än i fråga om kraftverk som använder andra produktionssätt och energikällor.

Genom förordning av statsrådet kan bestämmas att en certifiering som grundar sig på ett annat certifieringssystem jämföras med en sådan certifiering som avses i denna paragraf. På detta sätt är det möjligt att utnyttja certifieringar som ingår i andra certifieringssystem, om de uppfyller de krav som ställs på certifieringsförfarandet i denna lag.

Bedömningsorganets certifieringsbevis bör innehålla de uppgifter om kraftverkets produktionssätt och energikällor som behövs vid beviljandet av ursprungsgaranti samt en bekräftelse på att den el som kraftverket producerar uppfyller kriterierna för beviljandet av ursprungsgaranti. Genom förordning av statsrådet kan utfärdas närmare bestämmelser om certifieringen och de uppgifter som ingår i

certifieringsbeviset.

5 §. *Utlämnande av uppgifter om kraftverks produktionssätt och energikällor.* Kraftverksinnehavaren bör lämna de uppgifter som behövs för beviljandet av ursprungsgarantin till den som beviljar denna garanti. Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om kraftverksinnehavarens skyldighet att lämna dessa uppgifter. Kraftverksinnehavaren ansvarar för att uppgifterna är korrekta. Dessutom bestäms om kraftverksinnehavarens skyldighet att sörja för att uppgifternas tillförlitlighet kan säkerställas i minst sex år från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller. Skyldigheten att bevara uppgifterna möjliggör också att man vid behov i efterhand kan kontrollera att de uppgifter som lämnats för beviljandet av ursprungsgarantier är korrekta.

Närmare bestämmelser om informationsförfarandet och bevarandet av uppgifter kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §. *Förvägrande av ursprungsgaranti för viss tid.* Det är frivilligt för elproducenterna att ansöka om ursprungsgaranti. Genom att ansöka om ursprungsgaranti för den el kraftverket producerar strävar elproducenten efter att öka det ekonomiska värdet på den el kraftverket marknadsför. För att förebygga eventuella missbruk föreslås i lagen en bestämmelse, enligt vilken Energimarknadsverket, som är tillsynsmyndighet, kan förbjuda den som beviljar ursprungsgarantier att bevilja ursprungsgaranti åt en kraftverksinnehavare som handlat felaktigt.

Förbud kan utfärdas, om kraftverksinnehavaren för att få ursprungsgaranti för el lämnat felaktiga uppgifter eller låtit bli att lämna uppgifter till bedömningsorganet eller den som beviljar ursprungsgaranti. En tilläggsförutsättning är att följden av detta förfarande har varit att ursprungsgaranti beviljats utan grund eller för en väsentligt större elmängd än vad som i verkligheten producerats. Utfärdandet av förbud förutsätter sålunda att kraftverksinnehavaren gjort sig skyldig till oaktksamhet. Förbudet kan utfärdas för en viss tid på högst två år och då längden på förbudet bestäms bör graden av oaktksamhet i kraftverksinnehavarens förfarande beaktas.

Bedömningsorganet och den som beviljar ursprungsgaranti bör underrätta Energimark-

nadsverket vid misstanke om att kraftverksinnehavaren för att få ursprungsgaranti lämnat felaktiga uppgifter eller helt underlåtit att lämna de uppgifter som behövs för beviljandet av ursprungsgaranti. Den som är skyldig att lämna uppgifter har dock inte till uppgift att bedöma om förfarandet eventuellt leder till att ursprungsgarantin förvägras för viss tid, utan det är Energimarknadsverket som skall utföra denna bedömning.

7 §. *Bedömningsorgan.* Med bedömningsorgan avses i denna lag en av Energimarknadsverket godkänd sammanslutning eller inrättning som verkar inom EES-området och som uppfyller de krav som ställs på ett bedömningsorgan i denna lag. En fysisk person kan inte verka som bedömningsorgan.

8 §. *Krav på bedömningsorgan och godkännande av bedömningsorgan.* I paragrafen bestäms om förutsättningarna för godkännande av ett bedömningsorgan. Bedömningsorganet har en central roll vid beviljandet av ursprungsgaranti. Därför är det nödvändigt att få bekräftat att bedömningsorganens certifieringar håller en tillräcklig och jämn kvalitet. Genom krav som ställs på godkännandet av bedömningsorgan strävar man efter att dessa mål skall uppfyllas.

Bedömningsorganet förutsätts för det första vara funktionellt och ekonomiskt oberoende av sådana som har en direkt eller indirekt fördel i anslutning till beviljandet av ursprungsgarantier. För det andra bör organets personal ha en god teknisk och yrkesmässig utbildning i anslutning till verksamheten samt en tillräckligt omfattande erfarenhet av uppgifter som ger förtrogenhet med verksamheten. För det tredje förutsätts att organet har ett förfarande som enligt bedömningar är tillförlitligt och övervakat och med hjälp av vilket det kan säkerställas att ursprungsgarantin för el överensstämmer med kraven, samt behövliga anvisningar för verksamheten och uppföljningen av verksamheten.

Energimarknadsverket bör godkänna en sammanslutning eller inrättning som uppfyller kraven som bedömningsorgan. Godkännandet kan av särskilda skäl även ges för viss tid.

9 §. *Anmälning om förändringar i bedömningsorganets verksamhet.* Sammanslutning eller inrättningen bör uppfylla villkoren

för godkännande av bedömningsorgan under hela den tid som sammanslutningen eller inrättningen bedriver verksamhet som bedömningsorgan. Det förutsätts att bedömningsorganet underrättar Energimarknadsverket om sådana förändringar i verksamheten som har verkningar för om de krav som ställts på bedömningsorganet uppfylls.

10 §. *Återkallande av godkännande av bedömningsorgan.* I paragrafen bestäms om förutsättningarna för att återkalla godkännandet av ett bedömningsorgan samt om förfarandet för återkallande. Energimarknadsverket kan återkalla godkännandet i första hand i fall att det uppdagas att bedömningsorganet handlar i strid med bestämmelserna. Det kan bli aktuellt att återkalla ett godkännande även i fall att sammanslutningen eller inrättningen inte längre uppfyller villkoren för godkännandet av bedömningsorgan.

Energimarknadsverket skall innan ett godkännande återkallas ge bedömningsorganet möjlighet att avhjälpa bristen inom utsatt tid. Den tid som sätts ut skall vara så lång att bedömningsorganet har en faktisk möjlighet att avhjälpa bristen. Om bristen inte avhjälps inom utsatt tid, kan Energimarknadsverket återkalla godkännandet. Energimarknadsverket kan återkalla godkännandet också på begäran av bedömningsorganet. I ett sådant fall kan godkännandet återkallas direkt på basis av ansökan.

3 kap. Angivande av elens ursprung

11 §. *Angivande av elens ursprung i elfakturer och reklam.* I paragrafen föreskrivs om de minimiuppgifter som elförsäljaren i samband med angivandet av elens ursprung bör ge i elfakturer eller i bilagor till dem samt i reklam till elförbrukarna. Skyldigheten att ange uppgifter skall preciseras med bestämmelser som skall meddelas genom en förordning av statsrådet.

I elfakturer och reklam till elförbrukarna bör uppges vilka andelar de energikällor som använts till produktionen av den el som elförsäljaren sålt i Finland under föregående kalenderår har i förhållande till den totala mängden el. Genom förordning av statsrådet skall närmare bestämmelser ges om på vilket sätt angivandet av elens ursprung skall

genomföras. Genom förordningen skall närmare bestämmelser meddelas t.ex. om i hurdana elfakturer och hurdant reklammaterial de uppgifter om elens ursprung som avses i denna paragraf bör ges.

Genom förordning av statsrådet skall också ges närmare bestämmelser om sätten att beräkna de olika energikällornas andel av elen. Särskilda bestämmelser är det nödvändigt att ge åtminstone om elbörsen samt om sätten att beräkna de olika energikällornas andel av den el som har skaffats utanför EES-området.

Utöver informationen om energikällor bör i elfakturer och reklam uppges ur vilka offentliga informationskällor uppgifter kan fås om koldioxidutsläpp och radioaktivt avfall från energikällorna för den el som elförsäljaren sålt under föregående kalenderår. Det förutsätts att dessa uppgifter lämnas i en offentlig informationskälla separat för varje försäljare och varje kalenderår. En offentlig informationskälla kan vara t.ex. en webbsida eller en statistisk publikation. Uppgifterna kan också lämnas i den aktuella elfakturan eller i en bilaga till denna eller i reklammaterial.

Närmare bestämmelser om sättet att beräkna mängden koldioxidutsläpp och radioaktivt avfall som uppkommit av elens energikällor skall meddelas genom förordning av statsrådet. Genom förordningen skall föreskrivas t.ex. att de uppgifter som skall anges kan räknas ut på basis av allmänt använda genomsnittliga statistiska storheter, t.ex. koefficienter för specifikt utsläpp eller andra liknande storheter. Dessutom kan elförsäljaren vid behov även använda de värden som gäller för den egna elanskaffningen, om dessa t.ex. leder till ett resultat som är förmånligt för försäljaren. I bestämmelserna förutsätts dock inte att uppgifter utreds för varje kraftverk särskilt eller för en kortare tidsperiod än ett kalenderår, eftersom sådana uppgifter skulle leda till att ett mycket dyrt utrednings- och verifieringssystem måste skapas och upprätthållas.

Elförsäljaren förutsätts se till att det är möjligt att säkerställa att uppgifterna är tillförlitliga åtminstone sex år efter utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller. Denna skyldighet gör det möjligt för tillsynsmyndigheten att vid behov kontrollera uppgifternas tillförlitlighet. Genom förordning av

statsrådet skall närmare bestämmelser kunna meddelas om hur de uppgifter som omfattas av anmälningsskyldigheten skall bevaras.

Det föreslås dessutom att för elproducenten, elimportören och elförsäljaren skall föreskrivas en skyldighet att på elköparens begäran ge denne de uppgifter som elköparen behöver för att uppfylla sin skyldighet enligt 1 mom. i fråga om den el som är föremål för köpet.

4 kap. Kompletterande bestämmelser och ikraftträdande

12 §. *Tillsyn.* Det föreslås att tillsynen över att lagen om certifiering och angivande av elens ursprung iaktas samt förvaltningsuppgifterna överläts på Energimarknadsverket, som verkar om en sådan elmarknadsmyndighet som avses i elmarknadslagen. Certifieringen av elens ursprung och beviljandet av ursprungsgarantier sker genom försorg av de bedömningsorgan som auktoriserats av Energimarknadsverket samt av den systemansvariga stamnätsinnehavaren. Tillsynsmyndighetens uppgift är att i allmänna drag följa upp hur lagstiftningen genomförs samt att gripa in i situationer där aktörerna inte genomför sina lagstadgade skyldigheter eller handlar i strid med dem. Tillsynsmyndighetens behörighet gäller i efterhand.

Konsumentombudsmannen övervakar bestämmelserna om marknadsföring i 2 kap. konsumentskyddslagen (38/1978). I paragrafen föreslås en förtydligande bestämmelse om att den tillsynsuppgift som åläggs Energimarknadsverket i denna lag inte begränsar konsumentombudsmannens behörighet vid tillsynen över marknadsföringen. Syftet med bestämmelsen är dessutom att säkerställa att konsumentombudsmannen vid sidan av konsumentskyddslagen kan hänvisa till bestämmelserna i 3 kap. i denna lag till de delar de gäller marknadsföringen av el till konsumenterna. Konsumentombudsmannen har sålunda en av Energimarknadsverkets tillsynsuppgift oberoende behörighet att ingripa i marknadsföringen av el till konsumenterna trots att verksamheten även kan bryta mot bestämmelserna i 3 kap.

13 §. *Utlämnande av uppgifter till Energimarknadsverket.* I bestämmelsen föreskrivs

om tillsynsmyndigheten Energimarknadsverkets rätt att från dem som övervakas få de uppgifter det behöver i sitt tillsynsarbete. Rätten att få uppgifter begränsar sig till uppgifter som är nödvändiga för att övervakningsarbetet skall kunna utföras. Uppgifterna skall ges då Energimarknadsverket särskilt begär dem.

En kraftverksinnehavare som har ansökt om ursprungsgaranti för el eller som har beviljats en sådan är skyldig att lämna uppgifter om kraftverkets produktionssätt och energikällor samt om de elmängder som det har producerat till Energimarknadsverket för att det skall vara möjligt att övervaka att ursprungsgarantierna för el är korrekta.

Den stamnätsinnehavare som ålagts systemansvar och bedömningsorganet är i sin tur skyldiga att på uppmaning lämna ut sådana uppgifter till Energimarknadsverket som är nödvändiga för att det skall vara möjligt att kontrollera att elens ursprungsgarantier är korrekta eller för att de skyldigheter som föreskrivs i 2 kap. i denna lag skall kunna övervakas. De uppgifter som avses i bestämmelsen kan för det första gälla både verksamhet som bedrivs av den stamnätsinnehavare som ålagts systemansvar och bedömningsorganets verksamhet då det utför uppgifter enligt denna lag. Skyldigheten att lämna uppgifter gäller dessutom också sådana uppgifter i anslutning till beviljandet av ursprungsgarantier som den stamnätsinnehavare som ålagts systemansvar eller bedömningsorganet har fått från de kraftverksinnehavare som ansökt om ursprungsgarantier när de utfört uppgifter i anslutning till beviljandet av ursprungsgarantier.

Elförsäljarna är för sin del skyldiga att ge Energimarknadsverket sådana uppgifter om energikällorna för den el de säljer som behövs för att de skyldigheter som föreskrivs i 3 kap. i denna lag skall kunna övervakas. Uppgifterna kan förutom användningen av energikällor även gälla deras miljökonsekvenser enligt bestämmelsen.

Energimarknadsverket har rätt att kontrollera att uppgifterna är korrekta i lokaler som innehas av den som övervakas och som inte omfattas av hemfrid. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att Energimarknadsverket vid behov effektivt kan säkerställa att de

uppgifter som det behöver för tillsynen är korrekta t.ex. genom att förrätta syn vid kraftverket.

14 §. *Tvångsmedel.* Energimarknadsverket, som fungerar som tillsynsmyndighet, är då det upptäcker försummelser eller felaktiga förfaranden skyldigt att ålägga det företag som handlat i strid med bestämmelserna att rätta sitt fel eller sin försummelse. Bestämmelsen tillämpas dock inte på det förfarande som avses i 5 §, vilket eventuellt kan leda till att ursprungsgarantin förvägras för en viss tid.

Energimarknadsverket kan förena sitt förpliktande beslut eller ett beslut om den skyldighet att lämna ut uppgifter som föreskrivs i denna lag med vite. Vid föreläggande och utdömande av vite iaktas det förfarande som föreskrivs i viteslagen (1113/1990).

15 §. *Förpliktelse för den som beviljar ursprungsgarantier och för bedömningsorganet när de utför en offentlig förvaltningsuppgift.* Beviljande av ursprungsgarantier samt ett bedömningsorgans certifieringsuppgift skall anses som sådana offentliga förvaltningsuppgifter som avses i 124 § grundlagen. För tryggande av principerna om god förvaltning bör ett företag, när det utför uppgifter med anknytning till dessa verksamheter, tillämpa lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), språklagen (423/2003) och förvaltningslagen (434/2003). Från kraven i språklagen skall undantag dock kunna göras i fråga om det språk som används i ursprungsgarantibeviset och certifieringsbeviset, om kunden begär detta. För klarhetens skull skall det också föreskrivas att lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) skall tillämpas. Skyldigheten att tillämpa dessa offentligrättsliga bestämmelser begränsas enbart till verksamheter som omfattas av en offentlig förvaltningsuppgift. Bestämmelserna skall följaktligen inte tillämpas på företagets övriga verksamheter som står utanför den offentliga förvaltningsuppgiften.

Med stöd av 40 kap. strafflagen (604/2002) skall de personer som sköter uppgifter som gäller beviljande av ursprungsgarantier och ett bedömningsorgans uppgifter, vid skötseln av dessa uppgifter omfattas av ett straffrättsligt tjänsteansvar, eftersom dessa personer

skall anses som sådana personer som avses i strafflagen 40:11 och som utövar offentlig makt.

16 §. *Ändringssökande i förvaltningsbeslut.* Ändring i Energimarknadsverkets beslut söks genom besvär enligt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Förslaget stämmer överens med de allmänna procedurbestämmelser som skall följas i fråga om förvaltningsbeslut. Besvärshandläggare i första instans skall de regionala förvaltningsdomstolarna vara. Det föreslagna förfarandet är motiverat av det skälet att de ärenden som skall avgöras till sin art är ärenden som i typiska fall ankommer på förvaltnings- och tillsynsmyndigheten och där de som är föremål för ärendena är företag belägna på olika håll i landet, av vilka en del också är små. Besvärsvägen är det också nödvändigt att göra enhetlig med den besvärsväg som gäller beslut om beviljande av ursprungsgarantier samt om certifieringsbevis.

17 §. *Ändringssökande i beslut av den som beviljar ursprungsgarantier och av bedömningsorganet.* För att det nämnda rättsskyddet i 124 § grundlagen skall genomföras förutsätts att rättelse kan sökas i beslut av den som beviljar ursprungsgarantier och av bedömningsorganet. Ändringssökandet i fråga om beslut som meddelats i dessa fall skall ske i två steg. Först skall den som söker ändring be den som beviljar ursprungsgarantier eller bedömningsorganet göra en rättelse i sitt beslut om ursprungsgaranti eller certifieringsbevis inom 30 dagar efter det sökanden har fått del av beslutet. Den som är missnöjd med det beslut denne fått vid rättelseförfarandet kan sedan söka ändring i detta på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. I paragrafen skall den som beviljar ursprungsgarantier och bedömningsorganen åläggas att till sina beslut foga anvisningar om hur man yrkar på rättelse.

18 §. *Bemyndigande att utfärda förordning.* Bestämmelser som är nödvändiga för att lagen skall kunna verkställas utfärdas genom förordning av statsrådet.

19 §. *Ikraftträdande.* Det föreslås att bestämmelserna om ursprungsgaranti för el som bygger på RES-E-direktivet skall träda i kraft den 27 oktober 2003. Direktivet skall verkställas före detta eller, om behandlingen

av propositionen då fortfarande pågår, så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst. Bestämmelsen i 3 kap. om angivande av elens ursprung bygger åter på det nya direktivet om den inre marknaden för el och den nämnda skyldigheten att ange elens ursprung skall verkställas före den 1 juli 2004. Därför föreslås att skyldigheten i 11 § tillämpas på fakturor och reklam som sänds till elförbrukarna den 1 juli 2004 eller därefter.

1.2. Lag om ändring av 9 och 14 § elmarknadslagen

9 §. Det föreslås att 9 § elmarknadslagen som gäller anslutningsskyldigheten kompletteras genom att det i 2 mom. tas in en bestämmelse enligt vilken anslutningsvillkoren och de tekniska kraven för anslutning skall vara objektiva och icke-diskriminerande och beakta de krav som ett driftsäkert och effektivt elsystem kräver. Nätinnehavaren bör offentliggöra de tekniska anslutningskraven. Den föreslagna preciseringen ändrar inte lagens innehåll, eftersom motsvarande skyldigheter för närvarande ingår i 12 och 14 §. Den föreslagna preciseringen gör dock lagens tillämpning klarare, eftersom det centrala innehållet i anslutningsskyldigheten framgår av samma lagrum. Dessutom föreslås för nätinnehavare en skyldighet enligt RES-E-direktivet att på begäran ge den som ansluter sig en täckande och detaljerad uppskattning av anslutningskostnaderna. De föreslagna ändringarna gäller anslutningen av både driftsställen och alla kraftverk till elnätet.

14 §. Det föreslås att 14 § elmarknadslagen, som reglerar prissättningen av nättjänster, preciseras så att kostnaderna och fördelarna med anslutningen av en elproduktionsanläggning till elnätet beaktas i prissättningen av nättjänster. Detta krav i RES-E-direktivet kan anses redan ingå i elmarknadslagen, men bestämmelsen är oklar på denna punkt. Därför är det motiverat att den aktuella principen tas in i bestämmelsen på ett entydigt sätt. De fördelar som avses i bestämmelsen är t.ex. att nätförlusterna minskar samt att de avgifter som nätinnehavaren skall betala och som hör till den högre nätnivån sjunker. Kravet på kostnads motsvarighet som

grund för prissättningen av nättjänster, vilket ingår i 14 § 2 mom. elmarknadslagen, kommer dock att bibehållas, eftersom syftet med ändringen är att förbättra realiseringen av kostnads motsvarigheten vid prissättningen av nättjänsterna mellan olika kundgrupper samt mellan nätinnehavarens olika tariffer. Bestämmelsen innebär inte heller en övergång till prissättning per anslutningspunkt, utan bestämmelserna i 15 § elmarknadslagen om att punktprissättning skall tillämpas i alla elnät samt om att en prissättning som inte är beroende av avstånd skall tillämpas i distributionsnätet fortfarande skall utgöra den grund på vilken prissättningen av nättjänster bygger. Kravet på att fördelarna med anslutningen skall beaktas i prissättningen av nättjänster gäller utom elproduktion från förnybara energikällor även alla andra elproduktionsformer.

2. Närmare bestämmelser

Avsikten är att med stöd av bestämmelserna om bemyndigande i lagen om certifiering och angivande av elens ursprung ge en förordning av statsrådet med närmare bestämmelser om systemet med ursprungsgaranti för el.

Genom en förordning av statsrådet föreskrivs i första hand om på vilket sätt och från vilka energikällor el skall produceras för att beviljas sådana ursprungsgarantier som avses i lagen. I första skedet beviljas ursprungsgarantier för el som producerats från förnybara energikällor. Med el som producerats från förnybara energikällor avses i detta sammanhang el som producerats från sådana förnybara energikällor som definieras i RES-E-direktivet, dvs. produktion som baserar sig på enbart förnybara energikällor (vindkraft, solenergi, jordvärme, våg- och tidvattenenergi, vattenkraft, biomassa, avfallsgas, gas från avloppsreningsverk samt biogaser) samt den produktionsandel i kraftverk som använder traditionella bränslen som produceras från förnybar energi. Avsikten är att i ett senare skede ta med de elproduktionssätt som omfattas av tillämpningsområdet för det direktiv om kombinerad produktion av el och värme som är under beredning i systemet för ursprungsgarantier.

Genom förordning av statsrådet kan också föreskrivas att ursprungsgarantin kan innehålla sådana uppgifter om på vilket sätt och från vilka energikällor elen producerats som kompletterar uppgifterna i 2 §. Avsikten är att genom förordning av statsrådet föreskriva att det i en ursprungsgaranti för el som producerats med vattenkraft bör framgå det aktuella vattenkraftverkets produktionskapacitet.

Genom förordning av statsrådet skall föreskrivas om giltighetstiden för en certifiering som ett bedömningsorgan har gett. Dessutom kan genom förordning av statsrådet föreskrivas att en certifiering som baserar sig på ett annat certifieringssystem jämföras med en certifiering enligt denna lag. Avsikten är att genom förordning föreskriva att en certifiering som ansluter sig till det europeiska RECS-projektet jämföras med sådan certifiering som avses i den föreslagna lagen. Detta är motiverat därför att avsikten är att certifieringsförfarandet enligt den föreslagna lagen skall bygga på den grund som certifieringsförfarandet i RECS-projektet skapar. Genom förordning av statsrådet kan ytterligare utfärdas närmare bestämmelser om certifieringen och uppgifterna i certifieringsbeviset samt om det informationsförfarande enligt vilket den som ansöker om ursprungsgaranti förser den som beviljar ursprungsgarantier med de uppgifter som behövs för att ursprungsgaranti skall kunna beviljas. Vid behov utfärdas genom förordning också närmare bestämmelser om bevarandet av de uppgifter om produktionsätt och energikällor som behövs vid beviljandet av ursprungsgarantier.

Avsikten är att med stöd av den bestämmelse om bemyndigande som ingår i 11 § i förslaget till lag om certifiering och angivande av elens ursprung skall en särskild förordning av statsrådet ges, i vilken närmare bestämmelser skall meddelas om angivandet av elens ursprung i fakturering och reklammaterial som riktar till elförbrukarna. Genom förordning av statsrådet skall det föreskrivas om på vilket sätt angivandet av elens ursprung bör genomföras. Genom förordningen skall närmare bestämmelser meddelas t.ex. om i

hurdana elfakturor och hurdant reklammaterial de uppgifter om elens ursprung som avses i denna paragraf skall ges. Genom förordning av statsrådet skall också meddelas närmare bestämmelser om sättet att beräkna de olika energikällornas andel av elen. Särskilda bestämmelser är det också nödvändigt att meddela åtminstone om elbörsen samt om sättet att beräkna de olika energikällornas andel av den el som har skaffats utanför EES-området. Genom förordning skall vidare meddelas bestämmelser om sättet att beräkna mängden koldioxidutsläpp och radioaktivt avfall som uppkommit av elens olika energikällor. Genom förordning skall föreskrivas t.ex. att de uppgifter som skall uppges kan räknas ut på basis av allmänt använda genomsnittliga statistiska storheter, t.ex. storheter för specifikt utsläpp eller andra liknande storheter. Dessutom kan elförsäljaren vid behov även använda de värden som gäller för den egna elanskaffningen, om dessa t.ex. leder till ett resultat som är förmånligt för försäljaren. Genom förordning av statsrådet skall närmare bestämmelser dessutom kunna meddelas om bevarandet av de uppgifter som omfattas av skyldigheten att ange elens ursprung.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 27 oktober 2003, före vilket RES-E-direktivet senast skall verkställas eller, om behandlingen av propositionen då fortfarande pågår, så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst. Bestämmelsen i 3 kap. om skyldigheten att ange elens ursprung bygger åter på det nya direktivet om den inre marknaden för el. Nämda skyldighet skall verkställas före den 1 juli 2004. Det praktiska genomförandet av skyldigheten förutsätter också att elförsäljarna ges tillräckligt med tid för förberedelserna. Därför föreslås att skyldigheten enligt 11 § tillämpas på fakturor och reklam som sänds till elförbrukarna den 1 juli 2004 eller därefter.

1.

Lag**om certifiering och angivande av elens ursprung**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Genom denna lag föreskrivs om förfaranden med vars hjälp kraftverksinnehavare kan certifiera ursprunget för el som producerats på särskilt reglerade produktionssätt och från särskilt reglerade energikällor samt om minimiskyldigheterna för elförsäljare när det gäller att ange elens ursprung. Vid certifieringen av elens ursprung kan i stället för den ursprungsgaranti för el som föreskrivs i denna lag användas även andra certifieringssätt.

2 kap.

Certifiering av elens ursprung

2 §

Ursprungsgaranti för el

Ursprungsgarantin för el innehåller information om på vilket sätt och från vilka energikällor elen producerats samt ett omnämnande av produktionstidpunkt och produktionsplats. Genom förordning av statsrådet kan föreskrivas att ursprungsgarantin för el också bör innehålla andra uppgifter om på vilket sätt och från vilka energikällor elen producerats.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs

om på vilket sätt och från vilka energikällor el skall vara producerad för att beviljas ursprungsgaranti enligt denna lag.

3 §

Beviljande av ursprungsgaranti

En stamnätsinnehavare som ålagts systemansvar har till uppgift att bevilja ursprungsgarantier för el på ett sätt som är objektivt och icke-diskriminerande för parterna på elmarknaden. Prissättningen av service i anslutning till beviljandet av ursprungsgaranti skall vara skälig. Försäljningsvillkoren och försäljningspriserna för servicen skall publiceras.

Ursprungsgaranti för el skall på begäran beviljas för el som produceras på ett sätt som hör till tillämpningsområdet för denna lag och för el som producerats från energikällor som hör till tillämpningsområdet för denna lag, om

1) elproduktionssättet och energikällorna har certifierats i enlighet med denna lag, och

2) sökanden har lämnat de uppgifter som beviljandet av ursprungsgaranti förutsätter till den som beviljar ursprungsgaranti.

4 §

Certifiering av kraftverkets produktionssätt och energikällor

Bedömningsorganet skall certifiera kraftverkets produktionssätt och energikällor innan ursprungsgarantier kan beviljas för den

el som kraftverket producerar. Certifieringen gäller under en tid om vilken föreskrivs genom förordning av statsrådet. Certifieringen skall förnyas under sin giltighetstid, om de tekniska egenskaperna hos kraftverkets produktionssätt eller energikällor jämfört med den tidigare certifieringen förändras på ett sätt som påverkar eller kan påverka beviljandet av ursprungsgarantier för den el kraftverket producerar. Genom förordning av statsrådet kan dessutom föreskrivas att en certifiering som baserar sig på ett annat certifieringssystem jämföras med en certifiering enligt denna lag.

Bedömningsorganets certifieringsbevis skall innehålla de uppgifter om kraftverkets produktionssätt och energikällor som behövs vid beviljandet av ursprungsgaranti samt en bekräftelse på att den el som kraftverket producerar uppfyller villkoren för beviljandet av ursprungsgaranti. Genom förordning av statsrådet kan utfärdas närmare bestämmelser om certifiering och uppgifterna i certifieringsbeviset.

5 §

Utlämnande av uppgifter om kraftverkets produktionssätt och energikällor

Kraftverksinnehavaren skall till den som beviljar ursprungsgarantin lämna uppgifter om vilket produktionssätt och vilka energikällor kraftverket har använt för att producera den mängd som ursprungsgarantin gäller. Kraftverksinnehavaren skall sörja för att det kan säkerställas att uppgifterna om produktionssätt och energikällor är tillförlitliga under minst sex år efter utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller. Närmare bestämmelser om informationsförfarandet och bevarandet av uppgifterna om produktionssätt och energikällor kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §

Förvägrande av ursprungsgaranti för viss tid

Energimarknadsverket kan vägra bevilja ursprungsgaranti för el till en kraftverksinnehavare som har ansökt om ursprungsgaranti

för el eller till en som beviljats en sådan för högst två år, om kraftverksinnehavaren för att få ursprungsgaranti för el har lämnat felaktiga uppgifter till bedömningsorganet eller den som beviljar ursprungsgaranti eller underlåtit att lämna uppgifter till bedömningsorganet eller den som beviljar ursprungsgaranti och detta förfarande lett till att ursprungsgaranti för el har beviljats utan grund eller för en elmängd som är väsentligt större än den som i verkligheten producerats.

Bedömningsorganet och den som beviljar ursprungsgaranti för el skall underrätta Energimarknadsverket vid misstanke om att en kraftverksinnehavare gått till väga på det sätt som avses i 1 mom.

7 §

Bedömningsorgan

Med bedömningsorgan avses i denna lag en av Energimarknadsverket godkänd sammanslutning eller inrättning inom EES-området som uppfyller kraven på ett bedömningsorgan.

8 §

Krav på bedömningsorgan och godkännande av bedömningsorgan

Ett bedömningsorgan skall uppfylla följande krav:

1) organet är funktionellt och ekonomiskt oberoende av instanser som har direkt eller indirekt intresse i saken,

2) organets personal har god teknisk och yrkesmässig utbildning samt en tillräckligt omfattande erfarenhet av uppgifter som ger förtrogenhet med verksamheten, samt

3) organet har ett enligt bedömningar tillförlitligt och övervakat förfarande med vars hjälp överensstämelsen med kraven på elens ursprung säkerställs, samt behöriga anvisningar för verksamheten och uppföljningen av den.

Energimarknadsverket skall godkänna en sammanslutning eller inrättning som uppfyller kraven som ett sådant bedömningsorgan som avses i denna lag. Godkännandet kan av särskilda skäl ges för viss tid.

9 §

Anmälning om förändringar i bedömningsorganets verksamhet

Bedömningsorganet skall underrätta Energimarknadsverket om sådana förändringar i verksamheten som har verkningar för hur kraven uppfylls.

10 §

Återkallande av godkännande av bedömningsorgan

Om bedömningsorganet handlar i strid med bestämmelserna eller inte uppfyller kraven på godkännande, skall Energimarknadsverket uppmana bedömningsorganet att avhjälpa bristen inom utsatt tid. Om bristen inte avhjälps inom utsatt tid, kan Energimarknadsverket återkalla godkännandet.

3 kap.

Angivande av elens ursprung

11 §

Angivande av elens ursprung i elfakturor och reklam

Elförsäljaren skall i elfakturor eller i bilagor till dem samt i reklam till elförbrukarna lämna uppgifter om ursprunget i fråga om den el som denne säljer i Finland som följer:

1) uppgifter om vilka andelar de energikällor som använts till produktionen av den el som elförsäljaren sålt under föregående kalenderår utgör i förhållande till den totala mängden såld el, samt

2) en hänvisning till offentliga informationskällor med uppgifter om koldioxidutsläpp och radioaktivt avfall från energikällorna för den el som elförsäljaren sålde under föregående kalenderår.

Elförsäljaren bör sörja för att det kan säkerställas att de uppgifter som avses i 1 mom. är tillförlitliga minst sex år efter utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller.

Elproducenten, elimportören och elförsäljaren är skyldiga att på begäran av elköparen lämna denne de uppgifter som elköparen behöver för att uppfylla sin förpliktelse enligt 1 mom. i fråga om den el som är föremål för köpet.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser meddelas om

- 1) sättet att ange elens ursprung,
- 2) sättet att beräkna de olika energikällornas andel av elen,
- 3) sättet att beräkna mängden koldioxidutsläpp och radioaktivt avfall som uppkommer av elens olika energikällor, samt
- 4) bevarandet av de uppgifter som omfattas av förpliktelsen att ange elens ursprung.

4 kap.

Kompletterande bestämmelser och ikraftträdande

12 §

Tillsyn

Energimarknadsverket har till uppgift att övervaka att denna lag iakttas.

Utän hinder av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den övervakas med stöd av konsumentskyddslagen (38/1978) marknadsföringens lagenlighet då el marknadsförs för konsumenterna.

13 §

Utlämnande av uppgifter till Energimarknadsverket

En kraftverksinnehavare som har ansökt om ursprungsgaranti för el eller som har beviljats en sådan är skyldig att på uppmaning lämna uppgifter till Energimarknadsverket om kraftverkets produktionssätt och energikällor samt vilka elmängder det har producerat för att riktigheten i ursprungsgarantierna för el skall kunna övervakas.

Den stamnätsinnehavare som ålagts systemansvar och ett bedömningsorgan är skyldiga att på uppmaning lämna sådana

uppgifter till Energimarknadsverket som behövs för att riktigheten i ursprungsgarantier för el eller de skyldigheter som föreskrivs i 2 kap. skall kunna övervakas.

Elförsäljaren är skyldig att på uppmaning lämna Energimarknadsverket sådana uppgifter om energikällorna för den el elförsäljaren säljer som behövs för att skyldigheterna enligt 3 kap. skall kunna övervakas.

Energimarknadsverket har rätt att kontrollera uppgifternas riktighet i lokaler som innehåller av den som övervakas och som inte omfattas av hemfriden.

14 §

Tvångsmedel

Om någon bryter mot eller försummar sina skyldigheter enligt denna lag eller författningar som utfärdats med stöd av den, skall Energimarknadsverket ålägga denna att rätta sitt fel eller sin försummelse.

Energimarknadsverket kan förena ett sådant förpliktande beslut som avses i 1 mom. eller ett sådant beslut som gäller skyldigheten att lämna uppgifter enligt denna lag med vite. Vid föreläggande eller utdömande av vite iaktas förfarandet i viteslagen (1113/1990).

15 §

Förpliktelse för den som beviljar ursprungsgarantier och för bedömningsorganet när de utför en offentlig förvaltningsuppgift

När den som beviljar ursprungsgarantier och bedömningsorganet sköter sådana offentliga förvaltningsuppgifter som avses i denna lag skall de följa det som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), språklagen (423/2003) och förvaltningslagen (434/2003). På begäran av en kund kan undantag dock göras från tillämpningen av kraven i språklagen i fråga om det språk som används i elens ursprungsgaranti och certifieringsbeviset.

16 §

Ändringssökande i förvaltningsbeslut

Ändring i ett beslut som Energimarknadsverket utfärdar med stöd av denna lag får sökas genom besvär enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

17 §

Ändringssökande i beslut av den som beviljar ursprungsgarantier och av bedömningsorganet

I ett beslut av den som beviljar ursprungsgarantier, vilket gäller garanti över elens ursprung, och i ett beslut av bedömningsorganet, vilket gäller ett certifieringsbevis, får rättelse sökas inom 30 dagar efter det sökanden har fått del av beslutet. Till ett beslut skall fogas anvisningar om hur man yrkar på rättelse. Om rättelseförfarandet föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet.

I ett beslut som den som beviljar ursprungsgarantier och bedömningsorganet har fattat i ett rättelseförfarande, söks ändring genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

18 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

19 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 2004. Skyldigheten i 11 § tillämpas på fakturor och reklam som sänds till elförbrukarna den 1 juli 2004 eller därefter.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av 9 och 14 § elmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i elmarknadslagen av den 17 mars 1995 (386/1995) 9 § 2 mom. och 14 § 3 mom.
som följer:

9 §

Nätinnehavaren skall på begäran och mot skäligen ersättning till sitt nät ansluta eldriftsställen och elproduktionsinrättningar inom sitt verksamhetsområde som uppfyller de tekniska kraven (*anslutningsskyldighet*). Anslutningsvillkoren och de tekniska kraven skall vara objektiva och icke-diskriminerande och beakta de krav som ett driftsäkert och effektivt elsystem ställer. Nätinnehavaren skall offentliggöra de tekniska kraven för anslutning. Nätinnehavaren skall på begäran av den som ansluter sig ge denna en täckande och tillräckligt detaljerad uppskattning av anslutningskostnaderna.

14 §

I prissättningen av nättjänsterna får inte finnas ogrundade villkor eller begränsningar eller sådana som uppenbarligen begränsar konkurrensen inom elhandeln. I den skall dock beaktas de villkor som elsystemets funktionsduglighet och effektivitet kräver samt de kostnader och fördelar som föranleds av att en elproduktionsinrättning ansluts till nätet.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Helsingfors den 10 oktober 2003.

Republikens President

TARJA HALONEN

Handels- och industriminister *Mauri Pekkarinen*

2.

Lag**om ändring av 9 och 14 § elmarknadslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i elmarknadslagen av den 17 mars 1995 (386/1995) 9 § 2 mom. och 14 § 3 mom.
som följer:

Gällande lydelse

9 §

Nätinnehavaren skall på begäran och mot skälig ersättning till sitt nät ansluta eldriftsställen och elproduktionsinrättningar inom sitt verksamhetsområde som uppfyller de tekniska kraven (anslutningsskyldighet).

14 §

I prissättningen av nättjänsterna får inte finnas ogrundade villkor eller begränsningar eller sådana som uppenbarligen begränsar konkurrensen inom elhandeln. I den skall dock beaktas de villkor som elsystemets funktionsduglighet och effektivitet kräver.

Föreslagen lydelse

9 §

Nätinnehavaren skall på begäran och mot skälig ersättning till sitt nät ansluta eldriftsställen och elproduktionsinrättningar inom sitt verksamhetsområde som uppfyller de tekniska kraven (*anslutningsskyldighet*). *Anslutningsvillkoren och de tekniska kraven skall vara objektiva och icke-diskriminerande och beakta de krav som ett driftsäkert och effektivt elsystem ställer. Nätinnehavaren skall offentliggöra de tekniska kraven för anslutning. Nätinnehavaren skall på begäran av den som ansluter sig ge denna en täckande och tillräckligt detaljerad uppskattning av anslutningskostnaderna.*

14 §

I prissättningen av nättjänsterna får inte finnas ogrundade villkor eller begränsningar eller sådana som uppenbarligen begränsar konkurrensen inom elhandeln. I den skall dock beaktas de villkor som elsystemets funktionsduglighet och effektivitet kräver *samt de kostnader och fördelar som föranleds av att en elproduktionsinrättning ansluts till nätet*

Denna lag träder i kraft den 200 .